
СВЕТИ ЈОВАН ЗЛАТОУСТИ

ТРИЈУМФ ЦРКВЕ

Како се показује да Христос јесте Бог? На ово основно питање немојмо покушавати да одговоримо са доказом стварања неба и земље, јер неверник неће то прихватити. Ако му кажемо да је васкрсавао мртве, исцељивао следе, изгонио демоне, и тада се неће сложити. Ако му кажемо да је обећао васкрсење мртвих, Царство Небеско и неизрецива блага, тада не само да се неће сложити са нама него ће нам се још смејати.

Како, дакле, да га приведемо вери, поготову када није духовно оформљен? Наравно, ослањајући се на истине, које и ми и он прихватамо без икаквог противљења и сумње.

У чему се, дакле, у потпуности слажемо са њим? У томе да је Христос основао Цркву. Из овога ћемо показати силу и доказати божанство Христово. Видећемо да је немогуће да буде дело човека ширење хришћанства по целој васељени у тако кратком времену. Поготову када и хришћанска етика призива на узвишенији живот људе са рђавим навикама, робове греха. Па ипак, Господ је успео да од свега тога ослободи не само нас него целокупни род људски.

И то је успео не користећи оружје, не трошећи новце, не покрећући војску, не изазивајући ратове. То је успео почевши само са дванаест ученика, који су били незнатни, необразовани, сиромашни, голи, ненаоружани...

Са таквим људима успео је да увери народе да размишљају исправно, не само о овом животу него и о будућем. Могао је да укине законе предака, да искорени старе навике и да засади

нове. Могао је да отргне човека од лагодног начина живота, и да га упути на тежи. И све је то успео, иако су Га сви нападали, иако је и сам претрпео понижавајуће распеће и срамну смрт.

Свакако, тако нешто се не догађа људима. Пре ће бити да им се догађа супротно. Уколико, дакле, живе и напредују сами, и њихово дело напредује. Међутим, када умру, пропада са њима и све остало што су створили. И то се догађа не само богаташима и не само властели, него и самим владарима. Јер и њихови закони се укидају, и успомена на њих се гаси, и име се њихово заборавља, и њихови поверљиви људи се игноришу.

То се догађа онима који су раније једним мигом управљали народима и водили у рат читаве пукове. Онима, који су осуђивали на смрт и који су позивали назад изгнанике.

Са Господом се десило управо супротно. Жалосно је било стање његовог дела пре распећа: Јуда Га је продао, Петар Га се одрекао, остали ученици су се разбежали да би се спасили, и многи који су Му поверовали напустили су Га. Остао је сам међу непријатељима. Међутим, после распећа и смрти, да би ти схватио да није био обичан човек Распети, све је постало светлије, радосније, славније.

Петар, врховни апостол, онај који пре распећа није издржао претњу једне слушкиње, него, после толиких небеских учења и његовог учешћа у божанским тајнама, рекао је да не познаје Господа. Он, исти, после распећа, проповедао Га је по свим крајевима васељене. Небројено мноштво мученика се жртвовало, јер су више волели да умру него да се одрекну Христа, као што Га се био одрекао врховни апостол, престрављен претњом једне девојчице. Све сада земље, сви градови, сва пуста и насељена места, исповедају Распетого. У Њега верују цареви и војсковође, властела и управници, робови и слободни, неписмени и образовани, варвари и људи разних народа.

Чак и онај мали и незнатни гроб, који је примио окрвављено мученичко тело Господа, драгоценији је од хиљаде царских палата и поштован чак и од царева. Оно што је чудесно јесте да

оно што се десило Господу дешава се и Његовим ученицима. Јер оне које су презирали и затварали, оне које су жестоко мучили безбројним мукама, њих, исте, после смрти њихове, поштовали су више и од самих царева.

А како је то изгледало? У Риму, императори и управници и војсковође остављали су све, и трчали да се побожно поклоне гробовима рибара Петра и ћилимара Павла. У Цариграду, они који круне носе желе да се сахране не поред гробова Апостола, него у паперти њихових храмова. И тако цареви постају портири рибара. Наравно, не стиде се због тога, него се тиме чак хвале. Не хвале се само они сами, него и њихови потомци.

Када је ученика Христових било само дванаест, Црква није постојала ни у чијим мислима, када је још јудејска синагога цветала а безбожно идолопоклонство владало малте не по целој васељени, Господ је прорекао: "На томе камену (тј. на исповедању вере Петрове у Христа као Сина Божијега) сазидаћу Цркву Своју и врата пакла неће је надвладати" (Мт. 16, 18).

Јеси ли уверен у истину овог пророштва? Видиш ли његово испуњење. Замисли какав је важан догађај ширење Цркве скоро по целој земљи у једном кратком временском периоду. Замисли како је изменио живот толиких народа и одвео у веру толике људе, како је укинуо предачке обичаје, како је ослободио од дуготрајних навика, како је развејао као прах владавину сладострашћа и силу греха, како је затро као дим нечисти задах жртава, идолопоклоничке обреде, гнусне празнике, дрвене кипове, жртвенике и храмове, како је изградио свуда свете жртвенике, у нашој отаџбини и у земљама Персијанаца, Скита, Црнаца и Индуса. Шта говорим? Чак и по Британским острвима, која се налазе далеко од Средоземља, у океану, раширила се Црква и саграђени су жртвеници.

Речи које је тада Господ изрекао, усадиле су се у срца свих. Можемо да кажемо да земља пуна трња, очистила се и примила семе вере.

Дело ослобађања толиких народа од дуготрајних срамних навика, као и промена начина живота од лагодног на врло тежак, стварно је чудесно, па чак и натчудесно. Показује се божанска сила, чак и да нико није ометао то дело, чак да је владао мир и да су га многи помагали. Јер ширење Цркве није долазило само у сукоб са старим навикама, него и са сладострашћем, са угодним начином живота. Имало је дакле два моћна противника, који су тиранисали људе: навиком и сладострашће.

Све што су пре много векова примили од отаца, од дедова и старијих предака, још и оно што су примили од филозофа и реторичара, пристали су да све то презру, што је веома тешка ствар. Требали су још да приме један нови начин живота, који је чак много тежи. Јер их је удаљавао од насладе и водио у пост. Удаљавао од среброљубља и водио у добровољно сиромаштво. Удаљавао од разврата и водио у моралну чистоту. Удаљавао од јарости и водио у кротост. Удаљавао од зависти и водио у пријатељство. Удаљавао од угодног и пријатног живота и водио у тежак, у "мучан", у тврд. Чак је водио у такав живот оне који су били навикли на живот удобности. Јер, свакако, нису хришћанима постајали људи који су живели у другим световима и нису имали грешне навике, него су постајали они који су били сатрунули у њима и који су били постали мекши од блата. Њих је позвао да иду тешким, "мучним", тврдим и неравним путем. И убедио их је да иду!

Колико их је убедио? Није само двојицу, десеторицу, двадесет или стотину њих, него безбројне. И преко којих их је убедио? Преко дванаест људи необразованих, необрађених, незнатих, сиромашних, без имања, без телесне снаге, без славе, без сјајног владања, без красноречивости и беседничке способности. Преко дванаест људи који су били рибари, ткачи ћилима, другог језика. Јер ни најмање нису имали исти језик са идолопоклоницима. Говорили су јеврејски, који је био много друкчији од свих других језика. Са ових, дакле, дванаест саграђена је Црква и проширена до крајева васељене.

И није само то чудесно, него и то што ови малобројни, сиромашни, необразовани и презрени, који су се прихватили да измене човечанство, нису дело своје извршили неометани. На свим странама су наилазили на безбројне нападе. Нападали су их у сваком народу и у сваком граду. Али, шта говорим за народе и градове? У сваком дому је подизан рат против њих. Њихово учење је често раздвајало сина од оца, снаху од свекрве, једног брата од другог, слугу од господара, потчињеног од старешине, мужа од жене и жену од мужа. Нису у свим породицама поверовали сви истовремено, и тако су хришћани трпели свакодневне нападе, непрекидна непријатељства, хиљаде смрти.

Сви су их нападали као заједничке противнике и непријатеље. Гонили су их цареви, старешине, управници, слободни, робови, масе народне, градови. И нису гонили само њих, него страшна је ствар гонили су чак и новообраћене и оглашене, дакле оне који су тек поверовали.

Ужас и гнев идолопоклоника изазивала је и сама помисао да напусте жртвенике, да презру жртве, које су приносили сви њихови оци и преци, и да поверују у Господа. Да поверују у Онога који је узео људско тело од Дјеве Марије, Који је осуђен од Пилата, који је претрпео безбројне муке и понижења, Који је поднео срамну смрт, Који је погребен и васкрсао.

Још је чудније то што, док су страдања Господња била несумњива многи су видели шибања, ударце, пљувања, шамарања, крст, ругања, гроб ипак се то исто није десило и са васкрсењем. Господ се, после свога васкрсења, јавио само ученицима. Поред те чињенице, они су говорили о васкрсењу и уверавали народ и градили Цркву. Како? На који начин? Силом Господа, Који их је послао да проповедају Еванђеље Његово свима народима. Он је био тај који им је пропутио пут. Он је олакшао њихово претешко дело. Да им није помагала божанска сила, никада не би ни почело ширење хришћанства.

Док су се тирани наоружавали против Цркве, док су војници припремали своје оружје, док су народне масе махнитале као

дивљи огањ, док су се рђаве навике сврставале у бојне редове, док су се реторичари, богаташи, поседници, старешине подизали, реч Божија, јаче и од пламена, претварала је у пепео трње, чистила је њиве и сејала реч проповеди. Неки од верника бацани су у тамнице, други слати у прогонство, неки кидани на комаде. И премда су хришћани сусретани као општи злочинци, подносећи сваку врсту казне, срамоћења и гоњења, све их је више прилазило Цркви. Шта више, не само да нови верници нису губили храброст од мучења која су гледали да подносе старији, него су постајали још ревноснији. Сами су трчали, без приморавања, благодарећи својим мучитељима. Постајали су ватренији у вери, гледајући потоке крви верника.

Јеси ли видео неупоредиву силу Онога који је учинио сва ова чудеса? Како је могуће да неко не жали, подносећи тако страшна мучења? Међутим, они су се радовали, веселили! Ово исповеда, као пример, свети Еванђелист Лука како се десило са Апостолима, "Вратише се од Синедриона радујући се што се удостојише да поднесу срамоту за Име Његово" (Дела Ап. 5, 41).

И док неко не може да сазида ни један зид са каменом и кречом када је гоњен, Апостоли су сазидали Цркву по целој Васељени, подносећи гоњења, тамнице, прогонства и мученичке смрти. И нису је сазидали од камена, него од душа, што је много тежа ствар. Јер није исто да озидаш један зид убеђујући искварене душе да промене начин живота, да напусте своју демонску манију и да прате живот врлине.

Ипак су то успели, јер су имали са собом непобедиву силу Господа, Који је прорекао: "Сазидаћу Цркву Своју, и врата пакла неће је надвладати" (Мт. 16, 18).

Замисли колико је гонитеља нападало Цркву и колико су страшних гоњења подизали против Ње... Август, Тиберије, Гај, Нерон, Веспазијан, Тит и сви њихови наследници до Константина Великог, сви су били идолопоклоници. И сви неки блаже, неки суровије нападали су Цркву. Нападали су је сви. Иако понеки није лично подизао гоњење, ипак њихова

привезаност за идолопоклонство подстицала је на борбу против Цркве оне који су хтели да им се удварају.

Поред свега тога злонамерни планови и напади идолопоклоника покидани су као паукове мреже, развејане као прах, ишчезле као дим. Али све што су планирали против Цркве, бивало је повод да произађе велика корист за хришћане. Јер су створиле читаве хорове мученика, који представљају ризницу, стубове, куле Цркве.

Видиш ли, дакле, чудесно испуњење пророштва? Стварно "врата пакла нису је надвладала". На основу прошлости, међутим, веруј и за будућност. И у будућности нико неће моћи да победи Цркву. Јер ако нису успели да је сруше када је бројала мало чланова, кад је њено учење изгледало ново и необично, када су толики страшни напади и тако многа гоњења ода свуд покретана против Ње, много више неће моћи да јој науде сада, када је завладала целом Васељеном, када је овладала свим народима и када је истребила жртвенике и идоле, празнике и обреде, дим и смрад скверних жртава.

Како су успели Апостоли да остваре један тако велики, један тако важан подухват, после толико препрека? Сигурно помоћу божанске и непобедиве силе Онога, Који је прорекао стварање и тријумф Цркве. Ово нико не може да порекне, сем ако је безуман и потпуно неспособан да мисли.

Предео са грчког, Епископ Артемије

